

Министерство образования Республики Беларусь
Учреждение образования
«Белорусский государственный педагогический университет имени
Максима Танка»
Исторический факультет

**БЕЛОРУССКАЯ ГОСУДАРСТВЕННОСТЬ:
ИСТОКИ, СТАНОВЛЕНИЕ, РАЗВИТИЕ
(IX–XXI вв.)**

Материалы
Республиканской научно-теоретической конференции
Минск 29 июня 2017 г.

Минск
РИВШ
2017

УДК 323(476)(091)(082)

ББК 66.3(4Бел)я43

Б43

Рекомендовано

советом исторического факультета
УО «Белорусский государственный педагогический
университет имени Максима Танка»
(протокол № 10 от 24 мая 2017 г.)

Редакционная коллегия:

кандидат исторических наук доцент *А. В. Касович* (отв. ред.);
кандидат исторических наук доцент *С. П. Шупляк*;
кандидат исторических наук доцент *А. А. Корзюк*;
кандидат исторических наук доцент *А. Ф. Великий*

Рецензенты:

доктор исторических наук профессор *А. М. Лютый*;
доктор исторических наук профессор *И. В. Варивончик*

Белорусская государственность: истоки, становление,
Б43 развитие (IX–XXI вв.) : материалы Респ. науч.-теорет. конф.,
Минск, 29 июня 2017 г. / редкол.: А. В. Касович (отв. ред.)
[и др.]. – Минск : РИГШ, 2017. – 232 с.
ISBN 978-985-586-041-0.

В сборнике представлены актуальные материалы исследований,
посвященные проблемам белорусской государственности в истори-
ческом, социально-культурном и геополитическом аспектах.

Адресуется преподавателям, аспирантам и студентам вузов.

УДК 323(476)(091)(082)

ББК 66.3(4Бел)я43

ISBN 978-985-586-041-0

© Оформление. ГУО «Республиканский
институт высшей школы», 2017

ВУЛІЦА ІМ. СТАСАВА

*Саўко М.А., 1 курс, філалагічны факультэт, БДПУ, Мінск
наук. кір. – Рацко А.Ф., кандыдат гістарычных навук, дацэнт, БДПУ*

Сёння першага сакавіка, у першы дзень доўгачаканай вясны, мне пашанцавала наведаць незвычайную (на мой погляд) для Мінска вуліцу, якая носіць імя У.В. Стасова.

У гэтай працы я хачу вам расказаць, як я апынулася на гэтай вуліцы, чаму мне пашанцавала наведаць яе, якія эмоцыі і ўражанні наведалі маю душу. Таксама пра тое, хто такі Стасаў і чаму ў яго гонар названа вуліца не толькі ў Мінску, але і ў іншых гарадах.

Стасаў Уладзімір Васільевіч - гэта рускі музычны і мастацкі крытык, ён нарадзіўся 14 студзеня 1824 года ў Санкт-Пецярбургу, ў сям'і архітэктара Васіля Пятровіча Стасова (1769-1848); брат Стасова-адвакат Дзмітрый Васільевіч Стасаў (1828-1918).

Стасаў Уладзімір Васільевіч скончыў Вучылішча правазнаўства ў 1843, ён вучыўся гульні на фартэпіяна ў вядомага педагога А.І. Гензельта.

Служыў у Сенаце, у міністэрстве юстыцыі. З 1856 года працаваў у Публічнай бібліятэцы (цяпер гэта Расійская нацыянальная бібліятэка, РНБ) у Пецярбургу, у 1872 года і да канца жыцця быў загадчыкам яе мастацкага аддзела. На гэтай пасадзе ён тры час кансультаваў пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, збіраў рукапісы рускіх дзеячаў мастацтва, у асаблівасці кампазітараў (шмат у чым дзякуючы Стасаву РНБ змяшчае цяпер самыя поўныя архівы кампазітараў пецярбургскай школы).

У другой палове 1870-х гадоў Стасаў пачаў выступаць у друку з артыкуламі пра літаратуру, жывапіс і музыку. Важным для яго было знамёства з Глінкай ў 1849. Стасаў шмат пісаў пра музыку Глінкі, займаўся распаўсюджваннем яго твораў. Ён нават з'яўляецца першым аўтарам дакументаванай біяграфіі Глінкі (1857).

У першай палове 1850-х гадоў Стасаў правёў некалькі гадоў у Італіі, дзе атрымаў шырокія веды ў галіне старадаўняй еўрапейскай музыкі. Пасля вяртання ў Расію зблізіўся спачатку з А.С. Даргамыжскім і М.А. Балакірэвым, а потым з Ц.А. Кюі, А.П. Барадзінным, М.П. Мусаргскім, Н.А. Рымскім-Корсаковым. З актыўным удзелам Стасова гэты гурток аформіўся ў мастацкае аб'яднанне і стаў вядомым пад назвай «Магутная купка». Уладзімір Васільевіч не толькі падтрымліваў у друку новыя творы членаў гуртка, але і нярэдка быў іх аўтарам. Стасаў быў кансультантам усё першых лібрэта па гістарычнай частцы, а таксама асабістым сябрам ўсіх удзельнікаў «Магутнай купкі».

Стасаў заўсёды быў дэячам рэчыва, і яго нярэдка абвінавачвалі ў аднабаковасці. Напрыклад, ён вельмі высока ставіў оперную творчасць Глінкі і ўсёй пецярбургскай школы, але Чайкоўскага цаніў амаль выключна як сімфаніста, а не опернага кампазітара. Уладзімір Васільевіч даволі доўга выступаў супраць сістэмы кансерватарскай адукацыі, ён лічыў, што гэта не лепірае нацыянальную адметнасць рускіх талентаў.

Стасаў нярэдка быў і несправядлівым і рэзкім, аднак ён заўсёды быў высакародным і велікадушным чалавекам, які быў да канца адданым сваім сябрам.

Памёр Стасаў ў Пецярбургу 23 кастрычніка 1906 года.

Стасаў быў сапраўды геніяльнай асобай, бо як яшчэ можна назваць чалавека, які зрабіў так шмат, а сапраўды стварыў «Магутную купку».

Музыка грае найважнейшую ролю ў маім жыцці, і ці можаце вы ўявіць, якой я была шчаслівай, калі даведалася, што наведала вуліцу, якая названа ў гонар такога ўплывовага ў музычнай дзейнасці чалавека!

Шчыра кажучы, шчаслівая ад таго, што я хаджу па гэтай вуліцы я была не адразу, бо перад тым, як знайсці менавіта дзе знаходзіцца вуліца, я прайшла 15 кіламетраў і абышла практычна ўсю Грушаўку. Не хопіць слоў, каб апісаць наколькі злоснай я была, не я, а я была не злоснай, я была ў лютасці. Мае ногі жудасна балелі і я ўжо не ведала, куды ісці, але, як потым апынулася, я проста пераблытала правы бок з левым (са мной такое часта бывае) і ўжо вельмі доўгі час ішла не ў той бок.

Блукаючы па Грушаўцы я выпадкова ўбачыла прыватны дом нумар 22. Прыгледзеўшыся я зразумела, што адрас гэтага дома "вуліца ім. Стасова 22". Неверагодна! Няўжо я знайшла патрэбную мне вуліцу і зараз са спакойнай душой магу прайсціся па ёй!

Калі я апынулася на вуліцы ім.Стасава, мне на імгненне здалося, што я не ў Мінску. Тут усё было так ціха і спакойна: ніякай гарадской мітусні, ніякага шуму. Усё навокал такое прыгожае і прыемнае, як ў бабулі ў вёсцы.

У паветры быццам бы лётае нешта чароўнае, а маленькія драўляныя і цагляныя домікі ствараюць ілюзію казкі.

Мясцовыя жыхары заўсёды вам дапамогуць. Яны спагадлівыя, добрыя і ветлівыя, быццам нясуць святло.

На цудоўнай вуліцы ім.Стасава знаходзіцца дзіцячы садок № 80. Для мяне было цікава заўважыць, што ў гэты садок ходзяць незвычайныя дзеці, бо нават гульні ў гэтых дзіцячых былі ўласнаствораныя. Я ўпэўнена, што непаўторная атмасфера вуліцы, па якой дзеці ходзяць кожны дзень у садок, уплывае на іх светапогляд, і менавіта таму яны здольныя крыху іншымі. На сённяшні дзень вуліца ім. Стасава знаходзіцца ў шматлікіх краінах, а ў Беларусі яна ёсць ў Мінску і Магілёве.

На вуліцы ім.Стасава няма нічога падобнага або аднолькавага. Кожны дом, кожная сцяжынка, нават кожнае дрэва выглядаюць асабліва. Калі вы страцілі на чужыне, ці там хочацца ўбачыць незвычайную для Мінска вуліцу, смела і абавязкова наведайце вуліцу ім. Стасава.

Літаратура

- 1) Стасава, Е. Д. В. В. Стасаў. Зб. артыкулаў і ўспамінаў / Е. Д. Стасава. – М. – Л. : 1949г.
- 2) Лебядзеў, А. Д., Салоднікіў, А. В. В. Стасаў. Жыццё і творчасць / А. Д. Лебядзеў, А. В. Салоднікіў – М. : 1976г.
- 4) Лебядзеў, А. К., Салоднікіў, А. В. Уладзімір Вапільев. Стасаў. Жыццё і творчасць / А. К. Лебядзеў, А. В. Салоднікіў – Л. : 1982г.
- 5) Марковіч, А. П. В. В. Стасаў: грамадзянін, крытык, дэмакрат / А. П. Марковіч – Кіеў : 1969г.

ВУЛІЦА ХМЯЛЕЎСКАГА

*Саўчанка А.П., Слэвіна І.К., Ігурскі, філалагічны факультэт, БДПУ, Мінск
навуц. кір. – Галко А.Ф., кандыдат гістарычных навук, дацэнт, БДПУ*

Маскоўскі раён – адзін з самых старадалых раёнаў у сталіцы, які размешчаны ў паўднёва-заходняй частцы горада. Ён утвораны ў 1977 годзе Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР за кошт разубудвання Касцючніцкага і Фрунзенскага раёнаў горада Мінска.

Летам 1977 года пачаў сваё функцыянаванне Маскоўскі раённы аддзел народнай адукацыі горада Мінска, які ўзначаліў Тютрын Юрый Аляксеевіч. На момант адукацыі на яго тэрыторыі працавалі 9 школ і 9 дзіцячых садоў.

Плошчу Маскоўскага раёна горада Мінска роўна прыкладна 3 тысячам гектараў, на якіх пражывае каля 235 тысяч чалавек. Цікавы факт, што шчыльнасць насельніцтва складае 9484 чалавек на км², што ў 1,7 разы вышэй, чым па усім горадзе.[1]

На тэрыторыі Маскоўскага раёна знаходзіцца Мінская студэнцкая вёска стане адным з ключавых аф'ектаў забудовы праспекта, які размесціцца амаль на 40 гектарах. Комплекс для студэнцкай моладзі ўключае 8 інтэрнатаў, шматфункцыянальны культурна-забаўляльны, фізкультурна-аздараўленчы і гандлёвыя цэнтры, паліклініку, іншыя аб'екты сацыяльнай інфраструктуры.

У заходняй частцы горада праходзіць вуліца Хмялеўскага, пра якую мы і распавядзем вам. Яна бярэ пачатак ад вуліцы Грушаўскай і ідзе да вуліцы Карла Лібкнехта, перасякаецца з вуліцай Дзекабрыстаў, праспектам Дзяржынскага і вуліцай Розы Люксембург. У раёне праспекта Дзяржынскага вуліца перарываецца, і мы даведаліся, што ў гэтым месцы раней знаходзіўся ваенны завод па вытворчасці ці то палявых кухняў.

Да рэвалюцыі ў раёне цяперашняй вуліцы Хмялеўскага былі толькі рэдкія хутары, невялікія дамы, вакол якіх усё было аружана садамі і агародамі, палі, дарожныя выемкі, зробленыя пры будаўніцтве ў 1916 г. чыгуначнай галінкі, якая спалучыла станцыі Мінск-